

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2023/162

Karar Sayısı : 2024/20

Karar Tarihi: 23/1/2024

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Afyonkarahisar İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 31/1/2018 tarihli ve 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan;

A. "...veya dışında..." ibaresinin,

B. "...mevzuat veya talimatlarla yasaklanan..." ibaresinin "...veya dışında..." ibaresi yönünden,

Anayasa'nın 2., 13., 20. ve 128. maddelerine aykırılığını ileri sürerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Davacının görev sırasında veya dışında mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlarda bulunmak fiilini işlediği gerekçesiyle kınama cezası ile cezalandırılmasına ilişkin idari işlemin iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un 8. maddesinin itiraz konusu kuralların da yer aldığı (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Kınama cezasını gerektiren fiiller şunlardır:

a) Görev sırasında veya dışında, mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlarda bulunmak.

b) Mevzuatta belirlenmiş usul ve kurallara riayet etmeden sözlü, yazılı veya elektronik olarak müracaat veya şikâyetle bulunmak.

c) Nöbeti teslimden sonra görev yerine özürsüz olarak geç dönmek.

ç) Bildirimleri süresi içerisinde yerine ulaştırmamak.

d) Mevzuat veya talimatlarla taşınmasına veya bulundurulmasına izin verilmiş olanlar dışında, mesleğin ciddiyeti ile bağdaşmayacak biçimde yüzük, bilezik, kolye, madalyon, rozet ve benzeri şeyleri takmak.

e) Görev sırasında veya dışında kendisi ile aynı rütbede çalışanlara veya mesai arkadaşlarına karşı saygısız davranmak.

f) Mevzuat ve talimatlarla kendisine tevdi edilmiş görevlerin gerektirdiği sorumluluğu üstlenmekten imtina ettiğini gösterecek tavır ve davranışlarda bulunmak.

g) Amirleri, üstleri, aynı rütbedeki veya çalışma arkadaşları hakkında ve onların bulunmadığı ortamlarda, onların işlem, eylem ve kişilikleri hakkında kötüleyici veya konuştugu kişilerde kötü intiba bırakacak tarzda olumsuz sözler söylemek.

ğ) Zati demirbaş tabanca veya geçici olarak verilen demirbaş tabancanın üzerinde orijinalliğini bozacak boya, kaplama, gravür veya ciddiyele bağdaşmayacak şekil, desen, resim ve karakter gibi değişiklikler yapmak.

h) Mevzuata veya mesleki teamüllere aykırı hitaplarda bulunmak.

ı) Bu fıkra da disiplinsizlik olarak saptanan eylem, işlem, tutum ve davranışlar dışında herhangi bir biçimde görevin takdir ve yerine getirilmesinde müsamaha ve savsaklama göstermek.

i) (Mülga: 18/10/2018-7148/36 md.)”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE’nin katılımlarıyla 26/10/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatih TORUN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 7068 sayılı Kanun’un 1. maddesinde, anılan Kanun’un amacı “...Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeline ilişkin disiplinsizlik ve cezaları, disiplin amirlerini ve kurullarını, disiplin soruşturma usulü ile diğer ilgili hususları düzenlemektir.” olarak ifade edilmiştir.

4. Kanun’un kapsamı ise 2. maddede düzenlenmiş olup Kanun’un Emniyet Genel Müdürlüğü teşkilatında çalışan her sınıftan memurlar ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatlarında görev yapan subay, astsubay, sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erler ile diğer sınıflardaki memurları kapsadığı belirtilmiştir.

5. Kanun’un 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasında fiilin niteliğine göre personele verilebilecek disiplin cezaları uyarı, kınama, aylıktan kesme, kısa süreli durdurma, uzun süreli durdurma, meslekten çıkarma ve devlet memurluğundan çıkarma cezası olarak belirlenmiştir. Anılan fıkranın (b) bendinde, kınama, “*personeler görevinin icrasında veya hal ve hareketlerinde kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesi*” şeklinde tanımlanmıştır.

6. Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasında kınama cezası ile cezalandırılacak fiiller sayılmıştır. Bu bağlamda fıkranın (a) bendinde görev sırasında veya dışında, mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlarda bulunan kolluk personelinin kınama cezası ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Anılan bentte yer alan "...veya dışında..." ibaresi ile "...mevzuat veya talimatlarla yasaklanan..." ibaresi (aynı bentte yer alan "...veya dışında..." ibaresi yönünden) itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

B. İtirazın Gerekçesi

7. Başvuru kararında özetle; disiplin yaptırımlarının bir kamu veya özel teşkilat düzenini devam ettirmek, onun verimli, süratli ve yararlı bir biçimde çalışmasını sağlamak, onur ve saygınlığını korumak amacıyla tesis edildiği, kamu görevlilerinin hizmet dışındaki fiillerinin disiplin hukukunun alanına girmesi için bu düzeni bozan bir yönünün bulunması ve özel hayat sınırlarını aşarak kamu görevine bir takım yansımalarının olması gerektiği, kuralda ise kamu göreviyle herhangi bir ilgisi kurulmaksızın kolluk personelinin görev dışındaki bütün tavır ve eylemlerinin disiplin hukukuna konu edilebilmesine imkân sağlandığı, bu durumun özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkını ihlal ettiği, öte yandan disiplin yaptırımına dayanak olan "*mevzuat ve talimatlarla yasaklanan davranışlar*" ibaresiyle ne kastedildiğinin belirsiz olduğu, bu hususta genel çerçevenin belirlenmediği, kuralın bu hâliyle hukuki öngörülebilirlik ve belirlilik ilkesine aykırı olduğu, ayrıca memurların ve diğer kamu görevlilerinin özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 13., 20. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

8. İtiraz konusu kuralların yer aldığı 7068 sayılı Kanun, olağanüstü hâl kapsamında çıkarılan 2/1/2017 tarihli ve 682 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanması sonucu yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte kural, olağanüstü hâl süresiyle sınırlı bir düzenleme öngörmediğinden kurala ilişkin incelemenin Anayasa'nın olağan dönem kuralları yönünden öngördüğü denetim rejimine göre yapılması gerekir.

9. Anayasa'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasında ise "*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.*" denilmektedir.

10. Anılan maddeye ilişkin Danışma Meclisinin kabul ettiği metnin gerekçesinde de belirtildiği üzere özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı; bir yönüyle özel hayatın gizliliğinin korunmasını, başkalarının gözleri önüne serilmemesini, bir başka ifadeyle kişinin özel hayatında yaşananların yalnız kendisi veya kendisinin bilmesini istediği kimseler tarafından bilinmesini isteme hakkını korurken diğer yönüyle resmî makamların özel hayata müdahale edememesi, yani kişinin ferdi ve aile hayatını kendi anladığı gibi düzenleyip yaşayabilmesi hakkını güvence altına almaktadır.

11. Özel hayat kavramı eksiksiz bir tanımı bulunmayan geniş bir kavramdır. Bu kapsamda korunan hukuki değer esasen kişisel bağımsızlıktır. Özel hayata saygı hakkının kapsamının belirlenmesinde *bireyin kişiliğini geliştirmesi ve gerçekleştirilmesi* kavramı temel alınmaktadır. Anılan hak; herkesin istenmeyen bütün müdahalelerden uzak, kendine özel bir ortamda yaşama hakkına sahip olduğuna işaret etmekle birlikte kişiliğin serbestçe geliştirilmesiyle uyumlu birçok hukuki menfaati de içermektedir (*Serap Tortuk*, B. No:

2013/9660, 21/1/2015, §§ 31-36; *Bülent Polat*, B. No: 2013/7666, 10/12/2015, §§ 61-63; *Tevfik Türkmen* [GK], B. No: 2013/9704, 3/3/2016, §§ 50-52; *Ata Türkeri*, B. No: 2013/6057, 16/12/2015, §§ 30-32).

12. Öte yandan Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru alanında verdiği birçok kararında; özel hayata saygı hakkının kişinin çevresinde bulunanlarla temas kurma hakkını içerdiğini, özel bir sosyal hayat sürdürmeyi güvence altına aldığını ve kişilerin mesleki hayatlarının özel hayatlarıyla sıkı bir ilişki içinde olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, özel hayata saygı hakkının daha ziyade özel hayata ilişkin hususların kişinin mesleği ile ilgili tasarruflara esas alındığı durumlarda dikkate alındığına ilişkin değerlendirmelerde de bulunmuştur (*K.Ş.*, B. No: 2013/1614, 3/4/2014, § 36; *Serap Tortuk*, § 37; *Bülent Polat*, § 62; *Ata Türkeri*, § 31; *Ö.Ç.*; B. No: 2014/8203, 21/9/2016, § 50; *Haluk Öktem* [GK], B. No: 2014/13433, 13/10/2016, § 27; *E.G.* [GK], B. No: 2014/12428, 13/10/2016, § 34).

13. Özel hayata ilişkin hususların kişinin mesleği ile ilgili tasarruflara esas alındığı durumlarda özel hayata saygı hakkının uygulanacağına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesinin bu yaklaşımı, hakkın koruduğu değer olan özel hayatın bu kavrama ilişkin sebepler dolayısıyla ele alındığını göstermektedir. Gerçekten de dış dünya ile irtibat kurulmasında önemli bir işlevi olan mesleki hayata özel hayatla ilgili birtakım nedenlerle müdahalede bulunulması ya da özel hayata ilişkin unsurlar gerekçe gösterilerek kısıtlayıcı yönde tedbirler alınması, bu tür uyumsuzlukların özel hayat kapsamında ele alınması bakımından yeterlidir. Zira özel hayatlarına ilişkin nedenlerle kişilerin mesleki hayatlarına yönelen müdahalenin ya da bu kişiler hakkında gerçekleştirilen eylem veya idari ya da adli işlemlerin onların özel hayat alanlarını etkileyebileceği açıktır (*Tamer Mahmutoğlu* [GK], B. No: 2017/38953, 23/7/2020, § 85).

14. Kaldı ki kişilerin sosyal hayatlarının önemli bir parçasını oluşturan mesleki hayatları hakkında özel hayata ilişkin nedenlerle müdahalelerde bulunulması veya tedbirler alınması hâli *özel hayat* kavramı içinde evleviyetle değerlendirilmeye uygundur. Kişinin özel hayatına ilişkin davranışları esas alınarak atama işlemine tabi tutulması ya da meslekten çıkarılması hâlleri bu duruma örnek gösterilebilir. Bu çerçevede özel hayata dâhil bir unsura yani nedene dayalı olarak gerçekleştirilen müdahalelerin ya da alınan tedbirlerin *özel hayata saygı hakkı* yönünden uygulanabilir olacağı açıktır (*Tamer Mahmutoğlu*, § 86).

15. İtiraz konusu kurallarla görev dışında mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlarda bulunan kolluk personeline disiplin cezası verilmesine imkân tanınmaktadır.

16. Görev dışında mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışların disiplin cezası ile cezalandırılmasını öngören kuralın -ifade özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, yerleşme ve seyahat hürriyeti ile örgütlenme özgürlüğü gibi- birden fazla temel hak ve hürriyetin sınırlandırılmasına yol açması mümkündür. Ancak görev dışında mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışların çoğunlukla kişinin meslek hayatıyla bağlantısı olmayan, özel hayat kapsamındaki davranış ve ilişkilerini kapsadığı açıktır. Bu itibarla kişinin özel hayatına ait unsurlar gerekçe gösterilerek disiplin cezası verilmesine imkân sağlayan kural özellikle özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına sınırlama getirdiğinden Anayasa'nın 20. maddesi çerçevesinde incelenmiştir.

17. Anayasa'nın 13. maddesinde “*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*” denilmektedir.

18. Buna göre özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına sınırlama getirilirken temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması rejimini düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Anayasa'nın söz konusu maddesi uyarınca özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına getirilen sınırlamaların kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebeplerine, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması gerekir.

19. Anayasa'nın anılan hükümleri uyarınca özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına yapılan sınırlamalarda dikkate alınacak öncelikli ölçüt, sınırlamanın kanunla yapılmasıdır. Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı üzere temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

20. Esasen temel hak ve özgürlükleri sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

21. Bir kanun hükmünün, muhataplarının hangi eylemin disiplin suçu teşkil ettiğinin ve bu eyleme bağlanan yaptırımın ne olduğunun, belli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek şekilde kaleme alınmış olması, kanunilik ilkesinin sağlanması bakımından gereklidir. Bu çerçevede Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde geçen *disiplinsizlik* kavramı, bu Kanun'a göre disiplin cezası ile cezalandırılan fiilleri ifade etmekte olup fıkranın (f) bendinde ise *disiplin cezası*, disiplinsizlik nedeniyle disiplin amirleri veya kurulları tarafından verilen ve bu Kanun'da gösterilen yaptırımlar olarak tanımlanmıştır.

22. Kural uyarınca kınama cezasını gerektiren fiil, kolluk personelinin görev dışında mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlarda bulunmasıdır.

23. Bu bağlamda mevzuat kavramı, bir ülkede yürürlükte bulunan hukuki metinlerin tamamını ifade etmekte olup kanunlar ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) ile kanun koyucunun yetkilendirmesi durumunda yürütme organı tarafından tesis edilen türevsel düzenleyici işlemlerin tamamı mevzuat kavramının kapsamını oluşturmaktadır. Kuralda yer verilen *mevzuat veya talimatlarla yasaklanan* ifadesi ile sadece kolluk personelinin çalışma düzeni ve disiplinini sağlamaya yönelik mevzuat ve talimatların mı kastedildiği yoksa söz

konusu ifadenin genel toplumsal düzeni sağlamaya yönelik mevzuat veya talimatların tamamını mı kapsadığı hususunda açıklık bulunmamaktadır. Bu itibarla gerek itiraz konusu kuralda gerekse Kanun metninde *mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlar* kavramının kapsamına ilişkin herhangi bir sınırlayıcı veya kapsamını daraltıcı bir düzenleme yer almadığı görüldüğünden *mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışların* sadece kolluk personelinin ilgilendiren mevzuat hükümlerinde değil toplumsal düzeni sağlamaya yönelik mevzuatta yer alan her türlü düzenlemenin anılan kural kapsamında *mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlar* olarak değerlendirilebileceği anlaşılmaktadır. Diğer yandan mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranış tespit edilen kolluk personelinin disiplin cezası ile cezalandırılabilmesi için bu davranışa disiplin yaptırımı dışında bir başka yaptırım bağlanmış olmasına da gerek bulunmadığı görülmektedir.

24. Bu itibarla itiraz konusu kural uyarınca, çok geniş bir kurallar bütününü ifade eden mevzuat ve talimatlar kavramının kapsamına giren bütün kanun, CBK ve türevsel düzenleyici işlemlerle yasaklanan davranışlardan herhangi birisinin işlenmesinin kolluk personeli hakkında kinama cezası verilmesini gerektiren disiplinsizlik hâllerinden birisi olarak kabul edilebileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu yönüyle kuralda kinama cezası gerektiren *görev dışında mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlarda* bulunmak fiilini oluşturan disiplinsizlik hâllerinin objektif bir değerlendirme yapmaya imkân vermeyecek, keyfi uygulamalara yol açabilecek şekilde sınırlarının belirsiz olduğu anlaşılmaktadır.

25. Bu itibarla kuralda disiplin suçunun konusunu teşkil eden disiplinsizlik hâllerinin kapsamı, niteliği, ne şekilde işlenebileceği gibi hususların herhangi bir tereddüde yer vermeyecek biçimde açık ve net olarak düzenlenmediği görülmektedir. Dolayısıyla özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına sınırlama getiren kuralın belirli ve öngörülebilir nitelikte olmadığı, keyfilığe karşı yeterince güvence içermediği, bu yönüyle kanunilik şartını taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır.

26. Özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına sınırlama getiren kuralın mahiyeti gözetildiğinde demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığının da ayrıca ortaya konulması gerekmektedir.

27. *Demokratik toplum düzeninin gerekleri* kavramı; öncelikle özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkı üzerindeki sınırlamaların zorunlu ya da istisnai tedbirler niteliğinde olmasını, başvurulabilecek son çare ya da alınabilecek en son önlem olarak kendisini göstermesini gerektirmektedir. Buna göre sınırlayıcı tedbir, bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da başvurulabilecek son çare niteliğinde değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilemez (AYM, E.2016/179, K.2017/176, 28/12/2017; *Haluk Öktem*, § 49; *Erhun Öksüz*, § 53; *G.G.*, § 56; *Ata Türkeri*, § 44; *Salim Onur Şakar*, B. No: 2015/2711, 21/9/2017, § 35).

28. Kolluk teşkilatı iç güvenlik hizmeti vermesi sebebiyle silah ve benzeri araçlar kullanma yetkisi olan, idari kolluk faaliyetlerinin yanında adli soruşturma ve kovuşturmalarda ilgili de hassas yetkileri bulunan bir teşkilattır. Silahlı kuvvetlere benzer özellik gösteren ve toplumda asayiş ve güvenliği sağlamakla görevli olan kolluk kuvvetlerince yürütülen hizmetin niteliği ve hassasiyeti gereği kolluk teşkilatlarındaki görev ve hizmet anlayışı sivil devlet memurlarına kıyasla daha katı bir disiplin ve hiyerarşi düzeni üzerine temellendirilmiştir. Bu itibarla görev dışında, mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlarda bulunan kolluk personelinin disiplin cezası ile cezalandırılmasını öngören kuralla görev yaptıkları kurum düzeni ile disiplininin bozulmasının engellenmesinin ve

teşkilatın onur ve saygınlığının korunmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralın kamu düzeninin korunmasına yönelik meşru bir amacı olduğu görülmektedir.

29. Ayrıca personel rejimi gibi sıkı kural ve şartlara tabi bir alanda, kamu makamlarının faaliyetin niteliği ve sınırlamanın amacına göre değişen geniş bir takdir yetkisinin bulunması doğaldır. Öte yandan özellikle mesleki yaşamı ile bağlantısı olabilecek bazı özel hayat unsurları açısından, başvurucunun mesleki ve etik kurallara aykırı davranışlarının kamu görevlilerinin ve bu bağlamda kamu hizmetinin saygınlığı üzerinde belirli bir etkiye sahip olabileceği açıktır. Bu kapsamda özel hayat kavramının salt mahremiyet alanına işaret etmeyip bireylerin özel bir sosyal hayat sürdürmelerini güvence altına almakta olduğu gerçeği karşısında özellikle kamu görevlileri mesleki yaşamlarıyla da bütünleşen bazı özel hayat unsurları açısından sınırlamalara tabi tutulabilir.

30. Bununla birlikte bu husus kolluk personelinin görev dışında işlediği mevzuat veya talimatlarla yasaklanan her türlü davranışının disiplin cezası gerektirdiği anlamına gelmemektedir. Zira özel hayat sınırları içerisinde gelişen olumsuz olaylardan dolayı disiplin cezası verilebilmesi için davranışın özel hayat sınırlarını aşarak kamu görevine birtakım yansımalarının olması gerekmektedir.

31. Zira disiplin yaptırımları bir kamu veya özel teşkilat düzenini devam ettirmek, onun verimli, süratli ve yararlı bir biçimde çalışmasını sağlamak, anılan teşkilatın onur ve saygınlığını korumak amacıyla tesis edilmektedir. Özellikle kamu görevi yürüten bireyler açısından disiplin cezalarının amacı kamu görevlisini görevine bağlamak, kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini ve bu suretle kurumların huzurunu temin etmektir. Disiplin cezaları kamu hizmetlerinin gereği gibi yapılması ve memurların hiyerarşik düzen içinde uyumlu hareket etmeleri amacıyla uygulanmaktadır. 657 sayılı Kanun'un 124. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile ...*" ifadesi de disiplin cezalarının belirtilen amacını ortaya koymaktadır (*Serap Tortuk*, § 43).

32. Bu itibarla kamu görevlilerine ilişkin disiplin kuralları ve yaptırımları ile Anayasa ve kanunlara sadakat yükümlülüğü çerçevesinde kamu hizmetlerinin devamının sağlanmasının ve hizmetin disiplin içerisinde etkin bir şekilde yürütülmesinin amaçlandığı gözetildiğinde kamu görevlilerinin meslek hayatı ve hizmet alanı dışındaki fiillerinin disiplin hukukunun alanına girmesi için bu düzeni bozan, kamu hizmetinin iyi ve düzenli şekilde sunulmasını somut ve olumsuz şekilde etkileyen bir yönünün bulunması gerekmektedir. Aksi yönde bir değerlendirme ile yürütülen kamu hizmeti kapsamında gelişip gelişmediğine veya özel hayata saygı kapsamı dâhilinde olup olmadığına bakılmaksızın disiplin hukukuna ve idari yaptırıma konu olabileceği düşünülen her olayın kamusal alana taşınarak yetkili makamlar aracılığıyla disiplin yaptırımına tabi tutulması, demokratik bir toplumda zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelmemektedir.

33. Kuralın lafzına bakıldığında görev dışında, mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlarda bulunulmasının disiplin cezasını gerektiren disiplinsizlik fiilinin oluşması için yeterli görüldüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kural bu hâliyle görev dışında, mevzuat veya talimatlarla yasaklanan davranışlarda bulunulmasının otoriteyi zedeleyen, kurumun hiyerarşik düzenine veya işleyişine zarar veren veya teşkilatın itibar ve saygınlığına gölge düşüren bir unsur taşıyıp taşımadığına, bir başka deyişle özel hayat sınırlarını aşarak kamu görevine bir takım yansımalarının olup olmadığına bakılmaksızın mevzuat veya talimatlarla yasaklanan her türlü davranışın disiplin cezası ile cezalandırılabilmesine imkân tanımaktadır.

34. Bu itibarla kuralla özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına getirilen sınırlamanın demokratik toplum düzeninde zorunlu bir toplumsal ihtiyaca cevap vermediği sonucuna ulaşılmıştır.

35. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 20. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 128. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

31/1/2018 tarihli ve 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 8. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan;

A. "...veya dışında..." ibaresinin,

B. "...mevzuat veya talimatlarla yasaklanan..." ibaresinin "...veya dışında..." ibaresi yönünden,

Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE 23/1/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FIDAN

Üye
Kenan YAŞAR